

Артамонова О.Б.
Київський національний економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Інтенсивні пошуки дослідників і практичних працівників у галузі індивідуалізації навчання, підвищення активності й самостійності студентів привели до розробки різних аспектів модульного навчання.

Метою статті є виявлення особливостей модульно-рейтингового контролю знань під час вивчення іноземної мови.

Найбільшого поширення набув аспект модульно-рейтингового навчання у вищій ланці освіти. Цей вид модульного навчання продуктивно досліджували А. Алексюк, В. Бондар, Л. Глоба, П. Сікорський та інші. Їх дослідження показали, що традиційна система оцінювання навчальних досягнень студентів недостатньо враховує всі види діяльності, якість аудиторної і самостійної роботи, рівень мислення, інтелектуальний потенціал, здатність творчо його реалізувати, активність студента, самооцінку, вміння використовувати знання. Ці фактори знімає рейтингова форма оцінювання знань.

Модульне навчання організовується за окремими функціональними вузлами-модулями, які, поєднуючи зміст, форми і методи роботи викладача і студентів, спрямовані на досягнення конкретних дидактичних цілей.

Реалізація принципу модульності, як відмічають вчені-педагоги, забезпечується рядом педагогічних правил, зокрема:

– навчальний матеріал необхідно конструювати таким чином, щоб він мав вигляд модульної програми, яка, як і модуль, має забезпечувати кожному студенту досягнення поставлених перед ним дидактичних цілей;

– навчальний матеріал, що охоплюється модулем, має бути закінченим блоком, щоб існувала можливість конструювання єдиного змісту навчання, який відповідав би комплексній дидактичній меті, з окремих модулів;

– відповідно до специфіки навчального матеріалу потрібно інтегрувати різні види та форми організації навчання, підпорядковані досягненню поставленої дидактичної мети [1, С. 66].

Контроль та оцінка в будь-якому виді діяльності завжди суттєво безпосередньо впливають на її якість та ефективність ставлення людини до виконання обов'язків, на розвиток почуття відповідальності за стан справ і мотивації цілеспрямованої діяльності. Коли людина не бажає загубитись серед людей і намагається повною мірою реалізувати свої потенційні можливості,

вона потребує постійної оцінки своїх дій. На соціальну оцінку має право кожна людина, і кожен з нас прагне отримати найповнішу оцінку.

Педагогічний контроль має бути систематичним, освітнім, діагностичним, виховним, розвитковим, керівним, оцінювальним, всебічним та об'єктивним.

Він повинен обіймати всі ланки педагогічного прогресу і сприяти його вдосконаленню. Більшість педагогів, такі як А. М. Алексюк, Ю. К. Бабанський, С. У. Гончаренко, В. Оконь, І. П. Підласий, В. В. Ягупов та інші, підкреслюють особливу значущість контролю для здійснення навчально-виховного процесу в сучасних умовах.

В. В. Ягупов стверджує, що контроль – це педагогічне поняття, що являє собою усвідомлене, планомірне спостереження та фіксацію вербальних практичних дій вихованців з метою з'ясування рівня набуття ними соціального досвіду, опанування програмного матеріалу, оволодіння теоретичними і практичними знаннями, навичками й уміннями та формування в них певних особистісних і професійних рис. [5, С. 404].

Таким чином сутність контролю у навчанні полягає у з'ясуванні рівня засвоєння програмного матеріалу, визначенні дієвості та ефективності організації навчального процесу, в оцінці якості викладання навчальних дисциплін.

Контроль навчання як складова частина дидактичного процесу виконує певні функції, має види, методи і форми, систему критеріїв оцінки якості професійних знань, навичок і вмінь.

Контроль та оцінка знань передбачає перевірку всього дидактичного процесу, окремих його ланок, і рівня набуття певних загальнонаукових і професійних знань, навичок та вмінь окремими студентами. Це надає можливість досить повно охарактеризувати рівень досягнень у навчальному процесі, виокремити його позитивні та негативні аспекти, з'ясувати причини недоліків та визначити шляхи їх усунення.

А. М. Алексюк і Ю. К. Бабанський виокремлюють такі функції контролю: освітня, діагностична, виховна, вимірювальна та оцінкова, розвиваюча, прогностично-методична чи керівна.

Реалізація цих функцій залежить від дотримання основних принципів перевірки навчально-пізнавальної діяльності та оцінки знань, навичок і вмінь учнів. А. М. Алексюк і Ю. К. Бабанський пропонують дотримуватись таких принципів контролю:

- індивідуальності перевірки й оцінки знань, навичок і вмінь;
- систематичності і регулярності перевірок і оцінювання навчально-

пізнавальних дій;

- урізноманітнення видів і форм контролю;
- всеосяжності, що передбачає всебічність, тематичність і повноту контролю та оцінювання;
- об'єктивності перевірок та оцінювання;
- диференційованості контролю та оцінювання;
- єдності вимог до контролю [3, С. 114].

Контроль виконує також велику виховну роль в процесі навчання. Він сприяє підвищенню відповідальності за виконану роботу, привчає до систематичної праці і відповідальності у виконанні навчальних завдань, формує у студентів позитивні моральні якості.

Рейтинговий контроль у процесі оволодіння навчальним матеріалом повинен забезпечуватись системно-комплексним підходом до його організації. Це дозволить цілеспрямовано застосовувати широкий спектр форм і методів різнорівневого контролю, вимірювати, оцінювати досягнення кожного, управляти пізнавальною діяльністю студентів.

Зарубіжний та вітчизняний досвід рейтингового контролю дає підстави сказати про підвищення якості знань студентів, їхньої пізнавальної активності, самостійності, а це, в свою чергу, свідчить про можливість досягнення більш високої підготовки спеціалістів. Як форма інтегрованого контролю рейтинговий контроль сприяє мотивації навчальної роботи студентів, активізує їхню систематичну творчу роботу, індивідуалізує навчання. Рейтинговий контроль створює умови для більш результативної реалізації інтелектуальних можливостей кожного студента, його розвитку, успішного просування вперед зі своїми здібностями. Змагання, боротьба за вищий рівень рейтингу відкриває нові підходи до розробки методики навчальної діяльності.

Рейтинговий контроль активно впливає на характер навчання з окремого предмета. Він дозволяє успішно впровадити ефективні методи, види, технології навчання, розширює спектр самостійної роботи студентів.

Рейтингова система контролю знань студентів стимулює щоденну систематичну роботу, значно підвищить змагання у навчанні, вилучить випадковість під час складання іспитів тощо.

Рейтинг (в перекладі – клас, розряд, порядок, класифікація) – термін, який означає суб'єктивну оцінку якогось явища за заданою шкалою.

Рейтингова система оцінювання знань та вмінь впроваджується з метою стимулювання й організації систематичної навчальної діяльності студентів, забезпечення й організації систематичної діяльності студентів, забезпечення

об'єктивності в оцінюванні знань, посилення мотиваційного компонента, формування самостійних дій та перетворення контролю на дійову складову управлінського процесу.

При модульному навчанні з використанням рейтингової системи оцінювання є можливість об'єктивно оцінити рівень підготовки кожного студента на певному етапі.

Серед форм рейтингового контролю й оцінювання виділяють:

- вхідний (базовий контроль);
- поточний і рубіжний контроль (на всіх видах занять, за самостійну роботу, тестовий контроль тощо);
- підсумковий (вихідний контроль рівня знань, умінь та навичок).

Рейтинг-контроль робить можливим:

- забезпечення гнучкості та індивідуальності оцінювання знань, умінь та навичок студентів;
- відображення фактичного рівня підготовленості кожного студента;
- забезпечення психолого-педагогічної об'єктивності оцінювання викладачами рівня знань та вмінь студентів;
- посилення зацікавленості студентів у процесі навчання;
- зменшення психологічного навантаження.

Рейтинговий контроль успішно відбудеться за умови:

- підготовленість викладачів і студентів;
- розроблення рейтингового контролю;
- розроблення інформаційно-методичних матеріалів;
- запровадження новітніх технологій навчання, тестового контролю тощо;
- ведення облікової документації (спеціальні бланки, таблиці тощо).

Рейтингова шкала оцінювання навчальних досягнень на практичних заняттях дає можливість ефективніше оцінювати рівень здобутих знань, умінь та навичок студентів, їхню підготовленість до практичної діяльності.

Критерії шкали оцінювання під час вивчення іноземної мови поділяються на низький, елементарний (репродуктивний), достатній (частково-пошуковий), високий (дослідницький). До першого низького (фрагментарного) рівня можна віднести відтворення навчального матеріалу на рівні розпізнання, виконання нескладних дій, оволодіння простими організаційними, комунікативними вміннями, виконання дій із застосуванням нескладних типових завдань, усвідомлення мети діяльності та оволодіння вміннями з використанням раніше набутих знань, виконання дій за зразком.

До репродуктивного рівня ми відносимо оволодіння навчальним

матеріалом за знаннями про способи діяльності; виконання дій за раніше набутими знаннями; оволодіння несистематичними вміннями та навичками; оволодіння вміннями та навичками виконувати типові завдання; самостійне застосування типових методів діяльності; аналіз та порівняння результатів діяльності; уміння робити нескладні висновки.

Частково-пошуковий рівень характеризується виконанням завдань з використанням аналізу, синтезу, порівняння тощо; оволодіння навчальним матеріалом на достатньому рівні; здатність до самостійної діяльності.

Найвищий рівень – дослідницький. Він характеризується оволодіннями професійних вмінь та навичками на творчому рівні; самостійне застосування методів та прийомів, необхідних у дослідницькій діяльності чи в нових умовах; творче застосування професійних вмінь на навичок тощо.

Модульна технологія навчання передбачає введення рейтингового оцінювання навчальної діяльності студентів. Рейтингова оцінка враховує бали, які студент одержує за відвідування лекцій, виконання завдань на практичних заняттях, за самостійну роботу, тестовий контроль тощо.

Модульно-рейтингова оцінка враховує рейтингові оцінки в кожному модулі, які одержав студент за відвідування лекцій, виконання практичних завдань, самостійних домашніх завдань, контрольних робіт тощо.

Отже, модульно-рейтингова технологія навчання надасть викладачеві під час вивчення іноземної мови можливість гнучко управляти навчальною діяльністю студентів; уніфікувати роботу викладача із різноманітними додатковим матеріалом; методично керувати навчальною діяльністю студентів; поєднувати традиційні та сучасні новітні технології навчання.

Використана література:

1. Бондар С.П., Момот Л.Л. та інші. Перспективні педагогічні технології в шкільній освіті. – Рівне, 2003. – С. 197.
2. Кайдалова Л.Г., Мнушко З.М. Модульна технологія навчання. – Харків, 2002. – 85 с.
3. Методические указания к изучению курса „Педагогика высшей школы” / Сост А. Н. Алексюк. – К., 1989. – С. 114-115.
4. Педагогика / Под ред. П.И.Пидкасистого – М., 1996. – С. 330.
5. Ягупов В.В. Педагогіка: навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

А н н о т а ц и я

Подчеркивается важность использования модульно-рейтингового контроля в процессе обучения. Раскрывается роль рейтинговой системы в объективном оценивании знаний студентов.